

Innberetning vedrørende registrering og avgrensning
av st.a. boplasser ved Saugbruksforeningens industri-
område Halden K., Østfold.

Innberetning ved Ove Olstad.

Innledning:

Under Universitetets Oldsaksamling's regi, ble det i tidsrommet 8-12/5 - 1989 utført registreringer i forbindelse med Saugbruksforeningens planer om utvidelse av produksjonen. Ved disse registreringene ble det funnet flere steinalderboplasser innenfor planområdet, (Se innberetning ved Lars Forseth).

Disse boplassene ble ikke nærmere avgrenset under registreringene. Vår oppgave ble derfor å skaffe tilveie avgrensingsdata, slik at en eventuell utgravning kan planlegges bedre.

Arbeidet ble utført i tidsrommet 29/5 - 2/6 - 1989.

Deltagere var foruten undertegnede studentene Stine Nerbø, Arnfrid Opedal, og Anitra Fossum. Totalt ble 4 ukeverk benyttet i felt.

Funn innenfor planområdet:

Det er fra tidligere kjent et klebersteinsbrudd innenfor reguleringsområdet. I tillegg til dette er det

nå kjent 9 funnsteder av steinalderkarakter innenfor og like utenfor reguleringsområdet. Åtte av disse er sikre steinalderboplasser.

(Se vedl. kart).

Avgrensningskriterier:

Generelt er det vanskelig å presist avgrense st.a.-boplasser uten å grave dem. Vi brukte naturlige brudd i topografien kombinert med negative prøvestikk som avgrensningskriterier under vårt arbeid.

På det vedlagte kartet, er antatt funnførende areal på hver lokalitet stippet inn med rødt. Negative prøvestikk er symbolisert med blå punkter, og positive med røde punkter.

Aksepteres disse avgrensningskriteriene som relativt holdbare, er det grunnlag for å si at våre avgrensninger av lokalitetene er nogenlunde pålitelige. Nedenfor følger en kort omtale av den enkelte lokalitet.

Lokalitet nr.1.

Totalt funnførende areal ca. 1000 kvadratmeter.

Lokaliteten ligger på en svakt hellende sydvendt flate, inntil en steil bergknaus i nord.

På deler av lokaliteten er det endel rullestein i undergrunnen.

Avgrensning. Som det fremgår ovenfor, avgrenses lokaliteten naturlig av fjell i N og NV. Mot Ø har vi en rekke negative prøvestikk. Rett Ø for disse prøvestikkene er

det en NNØ - SSV orientert forsenkning i undergrunnen. Dette er antagelig et uttørket bekkeløp. Vestover og sydover avgrenses lok.1 av kraftig fall i terrenget.

Lokalitet nr.2.

Totalt funnførende areal ca.250 kvadratmeter.

Lokaliteten ligger på en lav SSV-NNØ orientert rullesteinsrygg, rett øst for lok.1.
Avgrensning. Mot vest avgrenses lokaliteten av det av det tidligere omtalte uttørrede bekkeløp. I øst og syd er det relativt kraftig fall i terrenget. Nordover er avgrensningen mer usikker. Et prøvestikk (nr.28), er tatt nord for de positive stikkene nr.7 og 8, (se vedl kart). Dette sticket var negativt.

Beliggenhet:

Lokaliteten ligger på en lav ssv orientert kullesteinssygg, rett øst for lok. 1.

Avgrensning:

Mot vest avgrenses ~~den~~ ^{lokaliteten} av det tidligere omtalte ~~bedre~~ utvoredde bekkeløpet. # I øst og syd er det et relativt kraftig fall i terrenget.

Nadover er avgrensningen mer usikker. Et prøvestikk ^{nr. 28} tatt nord for stikk 7-8, (se vedl. kart) var negativt. ~~Avgrensningstingen er derfor trukket~~ Jadmassene i stikk nr. 28 ~~var~~ var helt forskjellige fra massene i stikk 7-8. I stikk 29 var det kompakt leirjad, mens stikk 7-8 ~~bestod~~ bestod av fin sandblandet jord.

Avgrensningstingen mot nord er derfor trukket på ~~st~~ ~~stipen~~ spenn mellom stikk ^{nr.} 7-8 og ^{nr.} 29.

Lokalitet nr. 3.

Totalt grunnfjærende areal ca. 750 m².

Beliggenhet:

På sydvendt flate mellom bergmasser.

Avgrensning:

Mot vest og nord avgrenses lokaliteten naturlig av en klar rullesteinsteinsmasse. ~~Ikke~~ øst og nordøst av fjellmauser, og mot syd av kraftig fall i terrenget.

Lokalitet nr. 4.

Totalt sammenhengende areal ca 1400m²

Beliggenhet:

Denne lokaliteten ligger ~~litt~~ litt høyere i terrenget, på et relativt flatt plata.

Avgrensning:

Vest og syd avgrenses den ~~av~~ naturlig av ~~kraftig~~ fall i terrenget. Østover av fjellmauser. Nordover er avgrensningen klar. Muligens fortsetter ~~den~~ under steingarden, (se vedl. kart). Terrenget ~~internt~~ nord for steingarden er ~~litt~~ kunstig hevet ved påfyllt masse. Disse må fjernes for avgrensning kan fastslås.

Lokalitet nr. 5. Hoytømt.

Totalt junnførende areal
ca 850-950 m².

Beliggenhet:

På sydvestt skrående flate i mellom bergknauser

Avgrensning:

Østover avgrenses lokaliteten av kraftig fall i terrenget. I nord er avgrensningen usikker. Det junnførende areal kan strekke seg lenger mot nord enn inntegnet. Mot syd er negativ prøvestille barer for avgrensning. Her er ~~også~~ ~~men~~ det også påfylt masser i forbindelse med opparbeidelse av gårds plass for Hoytømt.

I vest er det en bratt fjellknaus. Lokaliteten syntes ikke å strekke seg helt inntil denne. Flere negative prøvestille ble tatt ~~to~~ langs foten av denne.

Lokalitet nr. 6. Grinsvæd hogda IIc.

Totalt junnførende areal vanskelig å anslå,
men minimum ~~er~~ ca. 400-600 m².

Beliggenhet:

Sydvendt skrående flate mellom fjellknauser i vest og øst.

Avgrønsning:

Øst og vest avgrønses lokaliteten naturlig av fjellknauser. Mot syd av kraftig fall i terrenget. Avgrønsningen nordover er usikker, da jeg ikke syntes det passet seg å ta prøvestikk i de uutforskte planene.

~~Avgrønsning~~

Lokalitet nr. 7.

~~Her ble i tillegg til prøvestikk tatt av Lars Forseth~~

Her ble 5 prøvestikk tatt i tillegg til de ~~tatt~~ av Lars Forseth tole under registreringer.

Ingen ^{forhistoriske} vartefalter ble funnet, men mengder med yngre tids materiale i form av glass og teglstein tyder på at det her dreier seg om noen ~~større~~ st.a. lokalitet. Stedet kan derfor avskrives.

Lokalitet nr. 8-9.

~~Her ble~~

Beliggenhet:

Lokalitetene ligger på fjern undergrunn inntil steil fjellvegg i vest og nordvest.

Her ble det i ett prøvestikk på hvert sted gjort funn av Lav Fosseth. Etterligere prøve-
stikking av oss ga ingen funn.

Samsynligvis driver det seg om to små lokaliteter som vi ikke avgrenset kamrene.

Sammenfattende om st.a. boplassene:

I tillegg til flintartefakter og noen få kvarts-
artefakter, ble det på alle lokalitetene funnet velstend
mendaer shjærbrent stein i prøvestikkene.

På lok. 1 ble i stikk nr. 26, (se vedl kart og profiltegn).

funnet et funnførende kulturlag. Dette laget

kjenner vi naturlig nok ikke utstrekningen av

~~de~~ Lokalitet nr. 3 inneholder noe som kan være en
tykt fla st.a. ~~Hett det~~ på løstre hjørne av boplassen

er det i en liten fasetting, en vegg bestående av
jod og stein er her lagt opp. Prøvestikk innenfor ^{denne} går

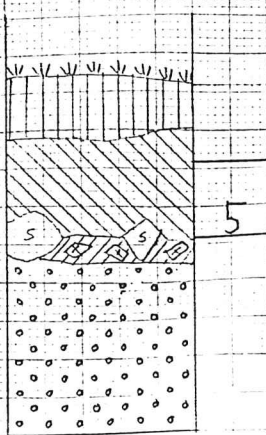
ga funn av flint. Dette bør undersøkes ved en

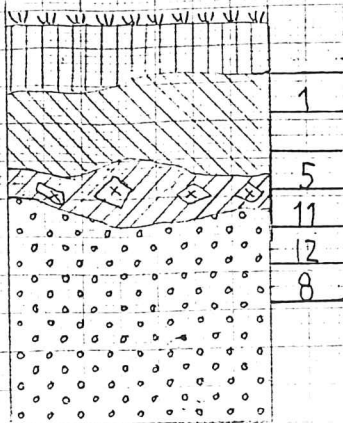
eventuell graving.

~~Eller ble det ikke på noen av lokalitetene
observert strukturer~~

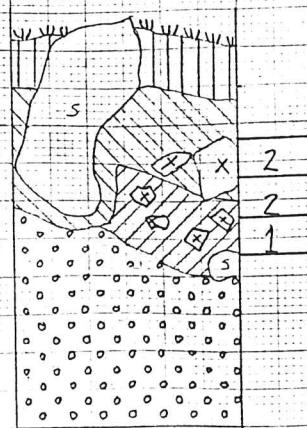
Utover disse iakttagelsene, ble det ikke observert
strukturer på overflaten ^{ved} ~~for~~ noen av de andre
lokalitetene.

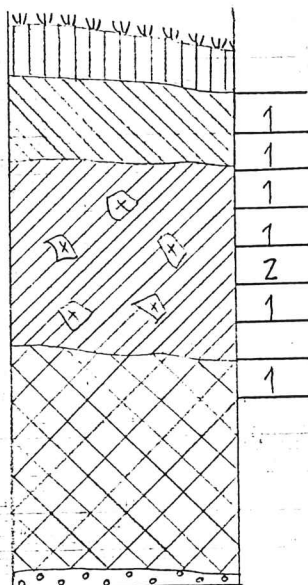
PRØVESTIKK NR. 10

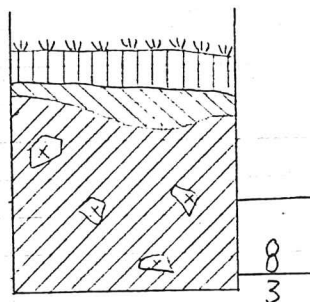
PRØVESTIKK NR. 22

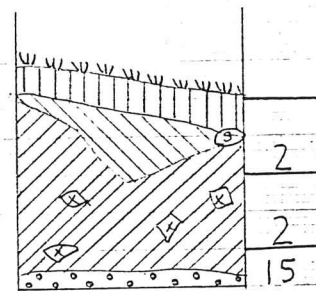
PRØVESTIKK NR. 24

PRØVESTIKK NR. 26

PRØVESTIKK NR. 7

PRØVESTIKK NR. 8

turv

grøbrun sandholdig jord

redgul sandholdig jord
med spredte kullbiter

redgul sand

mørk, trekullholdig,
fett jord (kulturlag)

stein

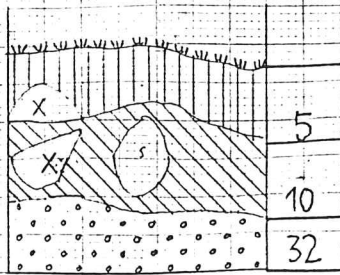
skjærbrent stein

Tallene til høyre for hver
profil tegn angir antall
Juni i hvert lag

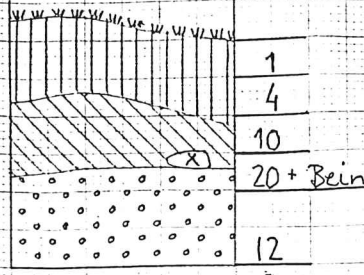
SAUGERIKSFØR, HALDEN K., ØSTFOLD

TEGNING NR. 1
PM 6 - LOKALITET 1 & 2
MÅLESTOKK 1:10

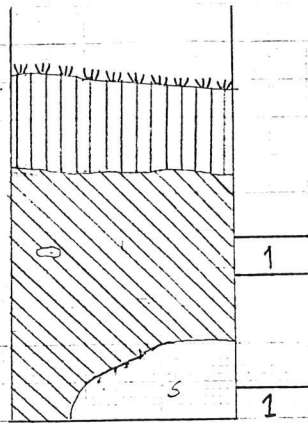
30/5/89
ANITRA FOSSUM

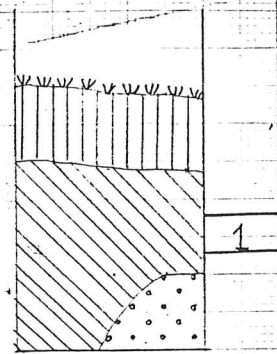
PRØVESTIKK NR. 6

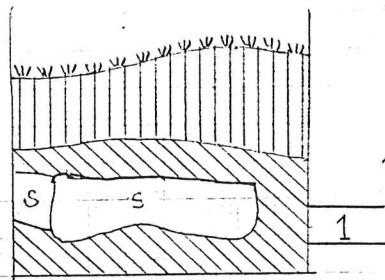
PRØVESTIKK NR. 5

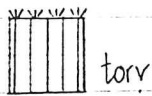
PRØVESTIKK NR. 29

PRØVESTIKK NR. 31

PRØVESTIKK NR. 32

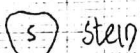
torv

rødgul sand

gråbrun sandholdig jord (m/høe tve)

stein

skjorbrent stein

SAUGBRUKSFØR., HALDEN K., ØSTFOLD

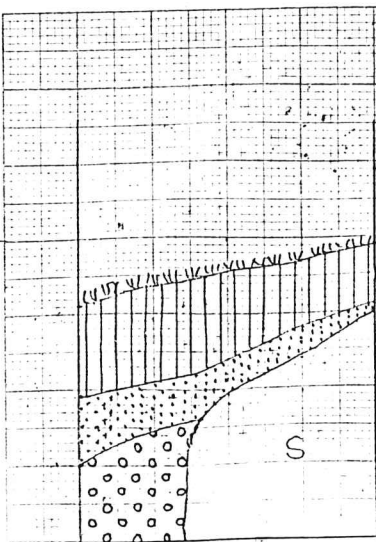
TEGNING NR. 2

PM6 - LOKALITET 3

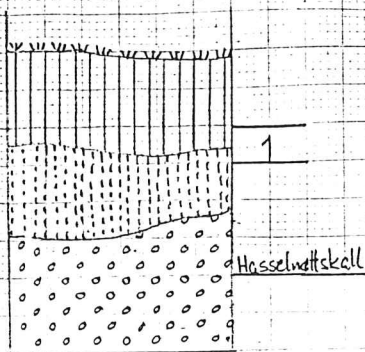
MÅLESTOKK 1:10

3115189

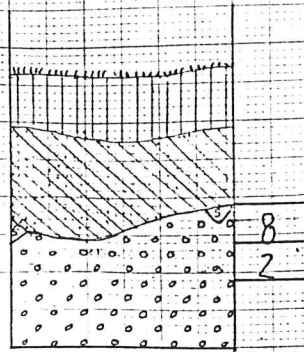
ANITRA FOSSUM

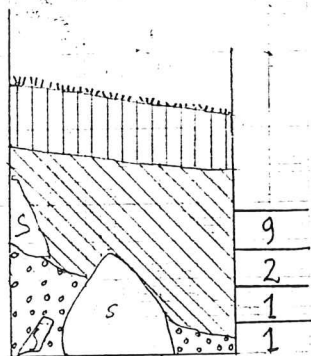
PRØVESTIKK NR. 3

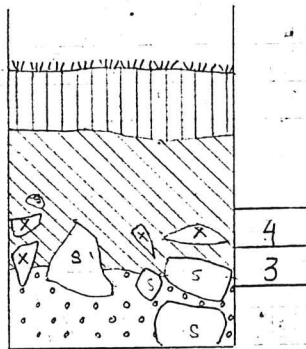
PRØVESTIKK NR. 4

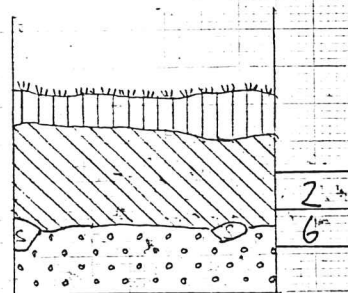
PRØVESTIKK NR. 34

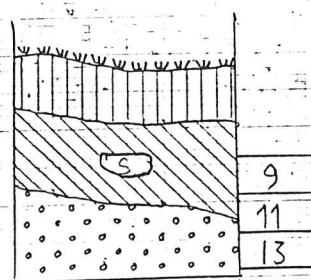
PRØVESTIKK NR. 35

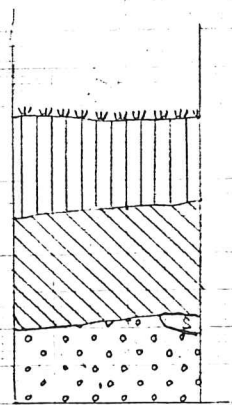
PRØVESTIKK NR. 36

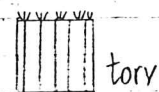
PRØVESTIKK NR. 37

PRØVESTIKK NR. 38

PRØVESTIKK NR. 39

torv

rødgul sand

SAUGBRUKSFØR., HALDEN K., ØSTFOLD

utvaskingslag

gråbrun sandholdig jord (med/pe kull)

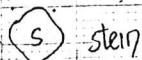
TEGNING NR. 3

DM6 - LOKALITET 4

MÅLESTOKK 1:10

31/5/89 og 1/6/89

ANITRA FOSSUM

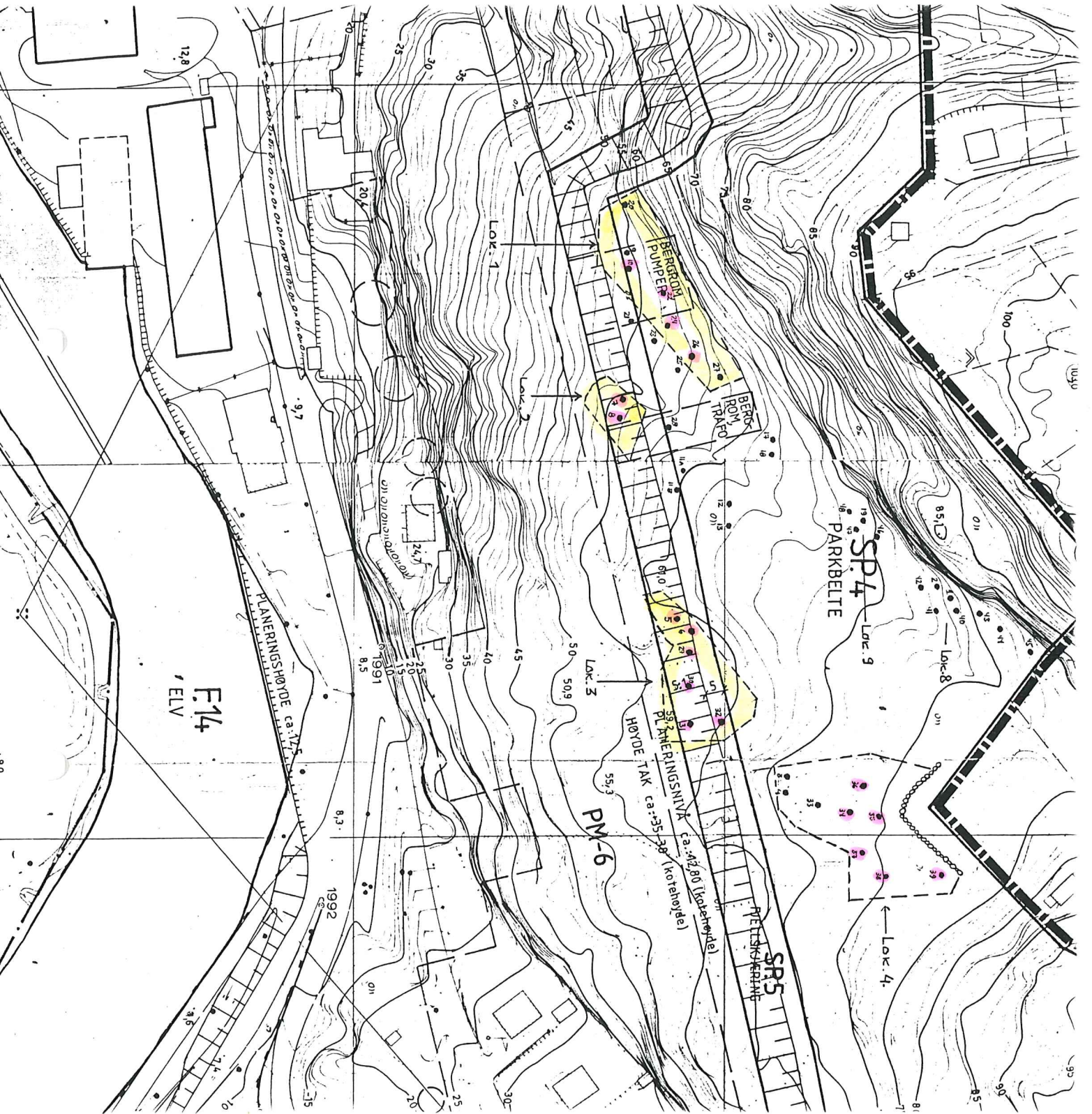

stein

størbrent stein

12,8

F14
ELV

PLANERINGSHØJDE ca. 17,5

1992

1991

PM-6

PLANERINGSNIVÅ Ca. 42,80 (kotehøjde)
HØJDE TAK ca.: 35,38 (kotehøjde)

SR4
PARKBELTE

SR5
PLETSKERNE

Lok. 1

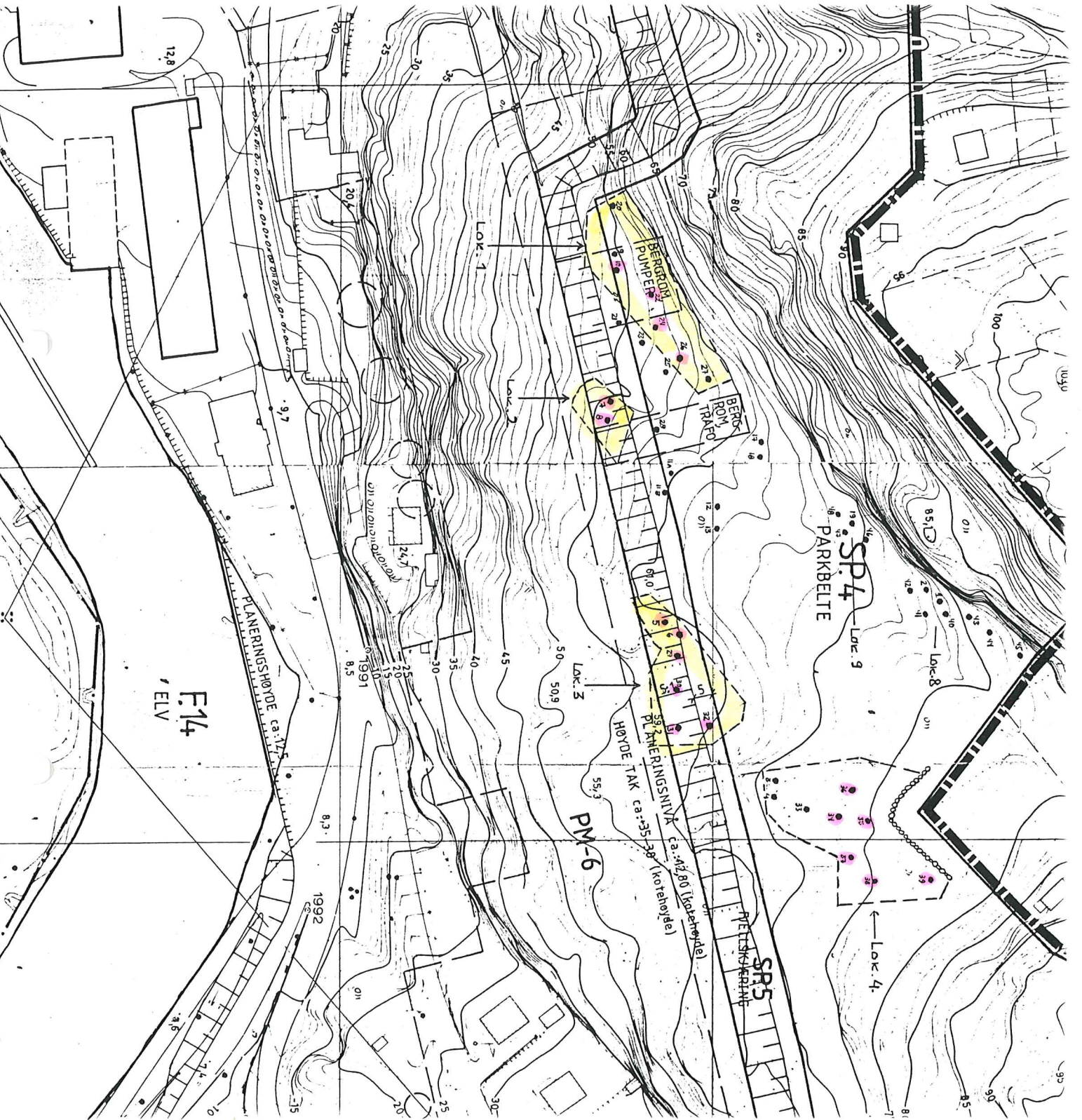
Lok. 2

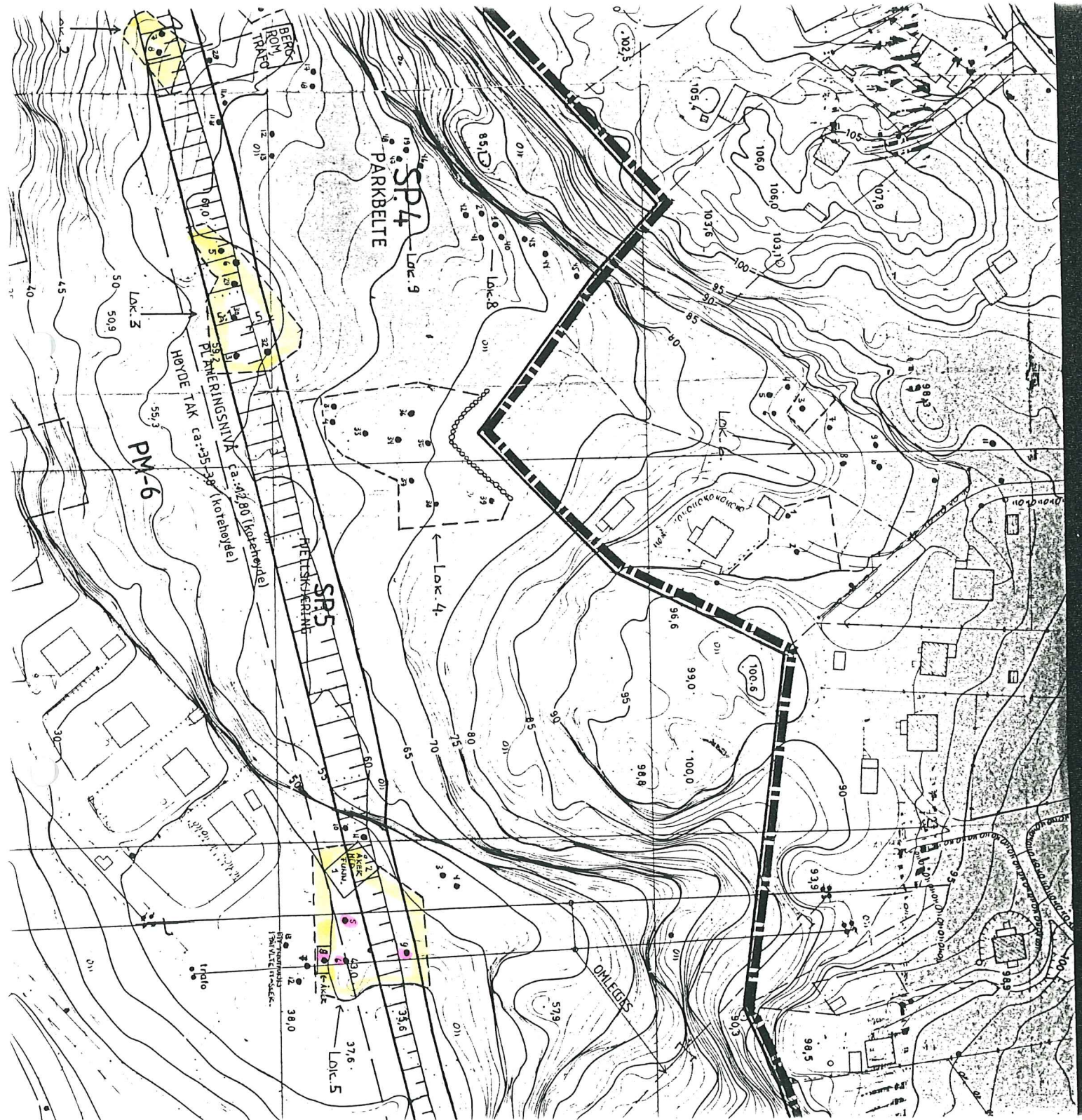
Lok. 3

Lok. 4

Lok. 8

Lok. 9

SP4
PARKBELTE

SP5
PETTSKÄRINNE

PM-6

BERG
ROM
TRÄD

HÖYDE TAK ca.: 35-38 (Koteredel)
PLÄNERINGSINNA Ca.: 42,80 (Koteredel)

Lok. 9

Lok. 8

Lok. 4

Lok. 5

Lok. 3

ON EGGES

träd
12
38,0

39,6

37,6

43,0

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

41,2

50

50,9

55,3

60,0

65,0

70,0

75,0

80,0

85,0

90,0

95,0

100,0

105,0

110,0

115,0

120,0

125,0

130,0

135,0

140,0

145,0

150,0

155,0

160,0

165,0

170,0

175,0

180,0

185,0

190,0

45

50

55

60

65

70

75

80

85

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

145

150

155

160

165

170

175

180

185

190

30

35

40

45

50

55

60

65

70

75

80

85

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

145

150

155

160

98,8

99,0

99,6

100,0

30

35

40

45

50

55

60

65

70

75

80

85

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

145

150

155

160

98,5

98,8

99,0

99,6

45

50

55

60

65

70

75

80

85

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

90,3

90,6

90,9

91,2

91,5

91,8

92,1

92,4

98,5

98,8

99,0

99,6

40

45

50

55

60

65

70

75

80

85

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

145

150

155

160

165

170

98,5

98,8

99,0

99,6

ELV
F14

PLANERINSHØYDE ca. 17,5

HØYDE 11

PLANERIN

BERBEROM
PUMPEROM

ROM
TRAFØ

LOK. 1

LOK. 2

LOK. 3

13,6

12,8

15

20

25

30

35

45

50

55

60

65

70

75

9,7

20,4

25,5

30

35

40

45

50

50,9

1991

8,5

10

15

20

25

30

35

40

45

50

55

60

65

70

75

80

12,0

13,0

14,0

15,0

16,0

17,0

18,0

19,0

20,0

21,0

22,0

23,0

24,0

25,0

26,0

27,0

28,0

29,0

30,0

31,0

32,0

33,0

34,0

35,0

36,0

37,0

38,0

39,0

40,0

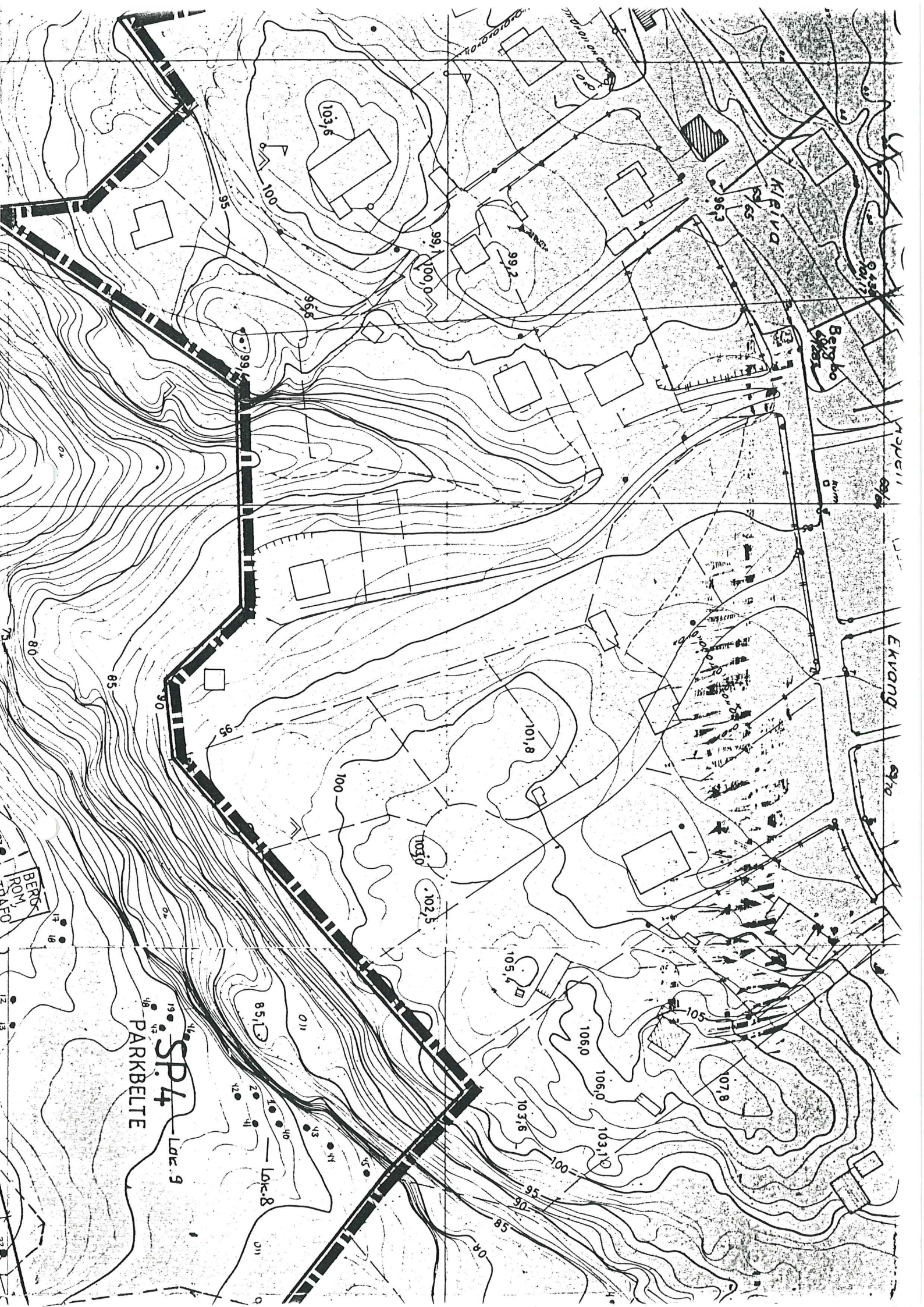
41,0

42,0

43,0

44,0

ET TILFØJES
I DET VIL TRÆKKE

ERINGSNIVÅ ca.: 42,80 (Kotehøjde)

DE TAK ca.: 35-38 (Kotehøjde)

PM-6

55,3

8,3

1992

0,11

25

30

20

20,8

20,0

15

10

1993

19,8

OMLEGGES

19,5

Lok. 7

20,6

21,4

20

19,5

1994

15,0

0,11

1995

20,6

15

20

20

10

8,6

1996

8,9

8,6

HØJSPRINT KRAFTLEDNING
NY TRÅDE (CA)
PLANNERINGSNIVÅ ca.: 10,00

ANKER

90

